

[Krag.]

bære Byrden af de Laan, som de under andre og gunstigere Forhold for Erhvervs-livet havde stiftet. Domstolene vil selvfølgelig beskytte Laangiveren, hvis han ikke har krævet Vilkaar, som er urimelige, men alene det at faa en saadan Sag rejst medfører jo stort Ubehag og stor Ærgrelse for Laangiveren, medens den staar paa. Det vil naturligvis være en Bremse for ham i Henseende til at forlange det mest mulige, som i det hele taget er opnaaeligt, men det vil paa den anden Side meget let medføre, at Laangiverinstitutionerne ikke indlader sig paa Ydelse af Laan. Altsaa, jeg frygter for, at ved Forslagets Ophøjelse til Lov vil man i Perioder med et stramt Pengemarked berede mangfoldige Laansøgere uoverstigelige Vanskeligheder for Opnaelse af Laan, og det gælder selvfølgelig særlig de vanskeligst stillede.

Dernæst vil jeg gerne gøre en Bemærkning om en særlig Side af Laanvirksomheden her i Landet, den Laanvirksomhed, som udfoldes af Sparekasser og Forsikrings-selskaber, og som jo navnlig i Perioder, hvor Pengemarkedet er stramt, har ikke ringe Betydning. Jeg frygter for, at under denne Lovgivning vil en saadan Laangivning blive stærkt indskrænket og Midlerne i stigende Grad blive anbragt i Kasseobligationer — hvad der ganske vist vil bidrage til en Reduktion af den effektive Rente gennem Kursstigning paa disse.

Forsikringsselskabernes hele Teknik og Struktur og den Anvendelse af deres Fonds-beholdninger, som de kan gøre til Sikring af de lovbealede Reserver, bevirker, at disse Institutioner er afgørende interesse-rede i langfristede Laan, og det er jo ikke saa sjældent netop i stramme Perioder, at disse Institutioner frembyder Særfordele for Laansøgerne, navnlig et mindre Kurs-tab, end Obligationsmarkedet frembyder, og derfor søges de navnlig i saadanne Perioder af mange Laantagere. Dertil kommer saa, at disse Virksomheder nærer en ikke ringe Betænkelighed ved at indlade sig paa at yde Laan til en nominel Rente, som udsætter dem for, hvis Konverterings-muligheder virkelig skulde indtræde, at komme ud for Konvertering. Den delvise Konvertering, som gennemførtes ved Om-bytning af disse Selskabers $4\frac{1}{2}$ og 5 pCt.s

Obligationer med den 4 pCt.s Obligation — en Ombytning, som jo kun kan hilses med Tilfredshed af Laantagerne, og som jeg ogsaa i sin Tid selv her fra denne Plads har givet Anvisning paa — kostede Forsikrings-selskaberne et overordentligt Rentetab, henimod et Par Millioner Kroner aarlig, og at man søger at værne sig imod, at noget saadant skulde gentage sig, ved kun at udlaane til forholdsvis lav nominel Rente, 4 pCt., imod Sikkerhed i fast Ejendom, kan derfor ikke forundre. Men jeg frygter for, at Kursbestemmelserne i § 2 og Opsigelsesretten i § 3, hvor velbegrundede disse Bestemmelser end kan være — og at de er det, skal jeg villigt indrømme —, stærkt vil nedsætte disse Institutioners direkte Laanvirksomhed, saa at det er et Spørgsmaal, om Bestemmelserne er til Gavn eller til Skade for det laansøgende Publikum. Om der ikke i det danske Samfund har været en for let Adgang til Laan, for stor Fristelse under et gunstigt og økonomisk rigeligt Pengemarked til at stifte Laan, som man ikke kunde bære Byrden af i vanskelige Tider, er en anden Sag, men en Side af Sagen, som ikke vedrører os i denne Situation.

Jeg beder den højtærede Minister ikke misforstaa mine Bemærkninger; de er Udtryk for de Overvejelser af denne Sag, som jeg mener der er Anledning til at anstille, inden dette Lovforslag ophøjes til Lov, og som jeg ogsaa haaber den højtærede Minister vil tage op under de Forhandlinger, der vil blive ført om Sagen. Jeg siger derom, som jeg begyndte med at sige, at der her foreligger et højst interessant Forsøg paa effektivt at gribe ind i den økonomiske Udvikling paa et Omraade, som er af den allerstørste Betydning og Interesse for hele Samfundet, men Problemet lader sig efter min Opfattelse ikke presse ind i en Prokrustes seng; jeg frygter, at det i lidt vanskelige Tider let vil gaa saadan, og hvis dette sker, saa viser det sig naturligvis i dette Forhold som i saa mange andre, at saa er Livet stærkere end Loven. Jeg tror at vide f. Eks., at man, efter at Bestemmelsen om den nominelle Rentes Maksimum var gennemført ved Loven af 1855, i Pengekrisens Dage og et Par Aar derefter maatte se bort fra disse Bestemmelser. Det var den Periode, da de nyskabte Realkreditinstitutioner var i saa betydelige Vanskeligheder,